

สัมภาษณ์พิเศษ

เจาะใจรมว.กรณียฯ คำขาด '3ห้าม' สร้างเข็มนาฬิกา

ธรรมาธิปไตย วัยแก้ว

แต่ละคนมีสไตล์ต่างกัน บางคนนิยมสร้างภาพ บางคนใช้ตำแหน่งหน้าที่หาผลประโยชน์ ชำร่วยขาด จิตสำนึกหวงแหนรักษาธรรมชาติสิ่งแวดล้อมอย่างแท้จริง

แต่สำหรับ **วิเชษฐ์ เกษมทองศรี** รมว.ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นักการเมืองตัวเล็กแต่หัวใจไม่เล็กตาม พร้อมเข้ามาทำภารกิจท้าทายครั้งนี้ เหตุเพราะมีภาพบางอย่างถูกวาดไว้สวยงามในสายตาประชาชน เมื่อเห็นเจ้าหน้าที่เข้าไปโล่หรือรีดรีดปลุกสร้างรุกล้ำอุทยานแห่งชาติ แต่เบื้องหลังการถ่ายทำกลับพบว่าข้าราชการเสี่ยงเป็นเสี่ยงตาย ถูกล่อหลอกให้ตกเป็นทาสอำนาจเงินนายทุน จำนวนต่อนักการเมืองที่หวังเข้ามาครอบครองผืนป่าผืนน้ำอย่างไม่ถูกครรลองคลองธรรม

นี่เป็นตัวอย่างหนึ่งในอีกหลายตัวอย่างที่ **วิเชษฐ์** ต้องการสร้างระบบใหม่ เกิดความโปร่งใส ไม่มีข้อครหาตามมา

"การรีดรีดหรือปลุกสร้างรุกล้ำอุทยานฯ ต่างๆ เป็นปัญหาสะสมยาวนาน ผมเรียนแล้วว่าการแก้ปัญหายากคิดเป็นระบบยาวนาน ไม่ใช่ผม

ไปชี้ว่าต้องไปรีดตรงนั้นตรงนี้ ซึ่งอาจถูกกล่าวหาเลือกปฏิบัติ ทำไมคุณทำที่นี่ไม่ทำที่นั่น ผมจึงสั่งตั้งกรรมการถ่วงดุลและเร่งรัดติดตามตามกฎหมาย ดำเนินคดีกับผู้บุกรุกสร้างสิ่งปลูกสร้างในอุทยานฯ"

สำหรับคณะกรรมการถ่วงดุลฯ ประกอบด้วย รองปลัดกระทรวงเป็นประธาน มีผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง อัยการ กองทัพบก สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สตช.) กรมสอบสวนคดีพิเศษ (ดีเอสไอ) ตัวแทนองค์กรเอกชนเอ็นจีโอ มูลนิธิสืบ นาคะเสถียร

"ผมคิดว่า ถ้า รมต.ใหม่มาก็จะเลิกยาก เพราะคณะกรรมการชุดนี้แต่งตั้งโดยตำแหน่ง คนไหนเกษียณ คนใหม่มาแทน ที่บอกว่าเลิกยาก เพราะมันเป็นระบบสังคมยอมรับ ถ้า รมต.มาแล้วไปยกเลิก

คณะกรรมการชุดนี้ก็จะถูกสังคมนักข่าว"

รมว.ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้หลักการไว้ว่า ขอให้นำบรรดาคดีทั้งหมดมารวบรวม จัดลำดับคดีที่ศาลตัดสินเป็นที่สิ้นสุดนำขึ้นมาพิจารณาก่อน ตัวอย่างเช่น คดี 10 ปี กับคดี 20 ปี ควรเอาคดี 20 ปีขึ้นมาก่อน แล้วไล่ลำดับดำเนินการ

"วันนี้ต้องดำเนินการตามกฎหมายอย่างเด็ดขาด รวมถึงกรณีคดีที่อยู่ในความสนใจของสังคม อย่างคดีบุกรุกพื้นที่ชายหาดเสม็ด หรือทับลาน จ.นครราชสีมา ต้องพิจารณาว่ากรมอุทยานฯ ตั้งกรรมการเอาเรื่องทั้งหมดมากลั่นกรองและนำเข้าคณะใหญ่"

"อย่างที่ผมไปเกาะเสม็ด จ.ระยอง เป็นคดีที่เกิดขึ้นตั้งแต่ปี 2546 มีการจับกุมดำเนินคดีสั่งให้รีดถอนผู้ประกอบการไปอุทยานฯ และเรื่องยืดเยื้อจนถึงปัจจุบัน มีการไปฟ้องศาลปกครองขอคุ้มครองชั่วคราว ศาลปกครองยกคำร้องไม่คุ้มครอง ถือว่าคดีสิ้นสุด ผมก็ใช้อำนาจตาม พ.ร.บ.อุทยานแห่งชาติ ปี 2504 มาตรา 22 ถ้าใครสร้างสิ่งปลูกสร้างในอุทยานฯ เกิดความเสียหาย ใช้อำนาจในการรีดถอนเองหรือสั่งให้รีดถอน"

วิธีการของวิเชษฐ์แตกต่างจากอดีตที่มักพบเจ้าหน้าที่บางรายข่มขู่เข้าป่าโล่หรือรีดรีด ซึ่งเจ้าตัวยืนยันถึงการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เห็นว่ารัฐไม่เลือกปฏิบัติ และเพื่อคุ้มครองเจ้าหน้าที่ไม่ให้ถูกฟ้องร้องกลับ ซึ่งการดำเนินการเป็นระบบทำให้การทำงานคุ้มครองเจ้าหน้าที่

ตั้งคำถามเหตุใดเพิ่งกระตือรือร้นรีดรีดรุกอุทยานฯ ในช่วงปีสองปีที่ผ่านมา

วิเชษฐ์ เปรียบเปรยว่า ผมเคยพูดกับกองทัพบกเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ แม้กระทั่งยาเสพติด คุณกลืนเข้าไปในท้องอย่างไรก็ถูกจับได้ แต่การสร้างสิ่งปลูกสร้างออกไปทางทะเล ห่างจากชายฝั่งพอสมควรก็ต้องเห็นสิ่งเหล่านี้ เป็นคำถามที่น้องประชาชนมาตลอดที่ผ่านมาทำไมเป็นอย่างนั้น

"ที่ผ่านมาเราไม่รู้ว่ามีเหตุอะไร ผลประโยชน์หรือเปล่า ผมไม่ทราบนะ แต่วันนี้ต้องไม่มีสิ่งเหล่านี้"

นี้ ผมประกาศเป็นนโยบาย 3 ห้าม ห้ามมีการทุจริต ห้ามวิ่งเต้น ห้ามซื้อขายตำแหน่ง ผมอยากสร้างกระทรวงนี้ให้มีชื่อเสียง ในอนาคตถ้าคุณไปไหนมีคนชื่นชม เป็นกระทรวงที่ตอบสนองประชาชนไปรงใส จะมีความภาคภูมิใจเกิดขึ้น”

“ผมไม่คิดทำงานแบบสร้างภาพนะ อย่างที่บอก

ผมทำงานอะไรเป็นระบบ ต้องการต่อเนื่อง ในอนาคตผมอาจถูกกดดันเยอะมากขึ้น เพราะคนเหล่านี้มีอิทธิพล มีนายทุน ผมไม่ได้คิดต้องอยู่ยาวๆ ไม่ได้ทำอะไร แต่ผมบอกทีมงานเสมอว่า การที่เราอยู่ 3 เดือน 6 เดือน เราสร้างสิ่งที่ดีให้กระทรวง เหมือนได้ตั้งไข่ให้กระทรวง ดีกว่าคนเป็นรมต.ปีสองปีแล้วไม่ค่อยทำอะไร ไม่มีประโยชน์อะไรเลย”

นอกจากออกแบบกรรมการทวงคืนพื้นที่อุทยานฯ อย่างไปรงใส วิเชษฐ์ต้องการวางระบบใหม่ในการดูแลป่าไม้

“อย่างเรื่องป่าไม้ให้ใช้นโยบายดาวเทียมถ่ายภาพ ตั้งกล้องซีทีวี ติดตามข้อมูลย้อนหลัง 5 ปีจนถึงปัจจุบันป่าไม้ถูกทำลายแค่ไหน ส่งผลกระทบต่อน้ำลำธารอนาคตอย่างไร ทั้งพายุโคลนถล่ม โดยได้สั่งให้ปลัดกระทรวงประชุมหารือทำบูรณาการระหว่างกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และกรมป่าไม้ นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้

พร้อมกันนี้ วิเชษฐ์สั่งให้มีการตั้งวอร์รูมที่กระทรวงให้ผู้เชี่ยวชาญรวบรวมข้อมูลทุกกรมรัฐวิสาหกิจมาไว้ที่กระทรวง เพื่อรายงาน

ประชาชนในยามภาวะปกติหรือวิกฤต ไฟป่า สึนามิ ขณะที่การลักลอบตัดไม้โดยเฉพาะไม้พะยูน ซึ่งเป็นที่ต้องการของจีน เวียดนาม กลายเป็นปัญหาระดับชาติ ได้มอบหมายให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (อ.อ.ป.) วิจัยถึงการปลูกเป็นไม้เศรษฐกิจไปเลย

“แต่เดิม อ.อ.ป.ปลูกไม้สักมาก ปลูกแล้วขาย มาภายหลังปลูกยางพารา ยูคาลิปตัส ราคาไม่ดี จึงให้นโยบายปลูกไม้พะยูนแทน และทำเหมือนวิจัยไม้พะยูนใช้เวลาปลูกลานจะทำให้อายุสั้นลงจาก 15 ปี โตใหญ่เหมือน 30 ปีได้ไหม”

ต่อเนื่องไปถึงโครงการปลูกป่า ต้องการให้ปลูกพะยูนอย่างมีคุณภาพ

“เรากำลังมีโครงการรวมใจสีเขียว ทำทุกกรม ให้มีส่วนร่วมคิดทั้งระบบ ดูแลทรัพยากรสิ่งแวดล้อมปลูกป่า 800 ล้านกล้า ที่ผ่านมามีคิดแต่เชิงปริมาณ ไม่ได้คิดเชิงคุณภาพ จึงสนับสนุนไม้พะยูนมากขึ้น ต้องไปดูว่าดินตรงนี้เหมาะกับไม้อะไร เค็มหรือไม่ การตายเปอร์เซ็นต์ต้องน้อย ถ้าวันนี้ปลูกไม้พะยูนมากขึ้น คนคิดตัดก็จะเป็นไม้เศรษฐกิจไปเลยจึงต้องคิดทั้งสองมิติ

ทั้งป้องกันและขยายพันธุ์”

เรื่องของการดูแลสวัสดิการเจ้าหน้าที่ป่าไม้เป็นอีกเรื่องที่มองข้ามไม่ได้ วิเชษฐ์สะท้อนความเป็นอยู่ของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ในวันที่เขาเดินทางไปเคารพดวงวิญญาณ สิบ นาคะเสถียร ที่อุทยานแห่งชาติห้วยขาแข้ง ได้มีโอกาสเข้าไปตรวจ “ศูนย์ยูยี” พบสภาพเจ้าหน้าที่สวมใส่เครื่องแบบที่องค์การต่างประเทศเคยมอบให้เมื่อ 4 ปีที่แล้ว วันนี้อยู่สวมใส่ อยู่ แต่อยู่ในสภาพชำรุด

“ถามเขาบอกว่าไม่มีเงินซื้อ ฟังแล้วก็น่าเศร้าใจ เหมือนเสียชีวิตไม่มีเงินทำศพ” วิเชษฐ์ เล่า

เป็นอีกความตั้งใจของวิเชษฐ์ดำริให้มีการตั้งกองทุนส่งเสริมสวัสดิการของผู้พิทักษ์ป่าเร็วๆ นี้ เพื่อสนับสนุนผู้พิทักษ์ป่าทั้งอุปกรณ์การทำงาน ชีวิตความเป็นอยู่

“ผมได้ศึกษาจากกองทัพบก ตำรวจ เมื่อเจ้าหน้าที่เสียชีวิตมีเงินดูแล 3-5 แสนบาท แต่ของเราไม่ได้ทำตรงนี้ จึงคิดว่าจะทำอย่างไรให้กองทุนยาวนาน”

อีกประเด็นที่องค์การภาคประชาชนออกมาคัดค้านบ่อยครั้งในยามที่รัฐหรือเอกชนผุดโครงการ นั่นคือ เรื่องของการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม หรืออีไอเอ และผลศึกษาผลกระทบต่อสุขภาพ หรืออีเอชไอเอ ประเด็นนี้วิเชษฐ์เปิดเผยว่า จะมีการปรับเปลี่ยนวิธีการศึกษาให้รวดเร็วกว่าเดิม ประการสำคัญต้องสร้างความโปร่งใสประชาชนเข้าถึง

“ตรงนี้ต้องปรับระบบการทำงานตอบสนองได้เร็วขึ้น แต่ประสิทธิภาพต้องเหมือนเดิม หลายโครงการใช้เวลานาน ทั้งภาครัฐและเอกชนแบ่งคณะทำงานไปเลย”

“ตัวอย่างโครงการสร้างสะพานท่าอุโมงค์ นอกจากมีป้ายบอกโครงการ แสดงรายการงบประมาณ ต่อไปต้องติดป้ายโครงการนี้ศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมแล้ว พร้อมเปิดพื้นที่ให้ร้องเรียนด้วยว่าร้องเรียนที่ไหน ผมให้นโยบายไปแล้ว จะมีทีมงานติดตามด้วย”

เหล่านี้คือเจตนาความมุ่งมั่นของวิเชษฐ์ต้องการวางระบบใหม่เพื่อพิทักษ์รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ก่อนทิ้งท้าย “เมื่อผมไม่ได้อยู่ในตำแหน่ง คนที่เข้ามารับตำแหน่งจะสานต่อไปได้” ■